

Blev IQ's nekrolog skrevet uberettiget? Det mener en psykologistuderende, der går i rette med Peter Laursens nys fremsatte udsagn om, at IQ er både død og begravet.

IQ

- genopstået fra de døde

Psykolog Nyt bragte i forrige nummer en artikel af dr.psych. & dr.med. Peter Laursen, som påpegede, at IQ er død og begravet. Jeg gør mig ingen illusioner om at kende sandheden, ej heller at have mere erfaring på dette området end Peter Laursen. Jeg er på nuværende tidspunkt blot stud.psych. ved Aarhus Universitet.

Dog har jeg grundet en stor interesse for området stiftet, hvad jeg selv vil betegne som et forholdsvis omfattende bekendtskab med IQ og intelligensforskningen gennem min studietid. På denne baggrund falder nogle af Peter Laursens udsagn mig i øjnene.

Ifølge Peter Laursen er ingen enige om, hvad intelligens er, upåagtet af at Sternberg har vist at 24 eksperter og 500 lægfolk er rimelig enige om, hvordan intelligens bør defineres (Sternberg 1982, efter Berk, 1997, p. 300). Endvidere kommer mere end 50 intelligensforskere med en samlet udtalelse om, hvad intelligens er i bogen "Intelligens – A New Look" af Eysenck (1998, p. 213ff).

Jensen (1998, p. 49ff) vil dog på sin vis give Peter Laursen ret i, at intelli-

gens ikke kan defineres som et enkeltstående fænomen. Dette er årsagen til, at Jensen i stedet anvender begrebet 'mentale færdigheder' for alle de færdigheder, der under ét kan siges at tilhøre det mentale rum. Disse færdigheder skal kunne måles og vejes, således at man bliver i stand til at estimere, hvor meget en person besidder af en given mental færdighed.

Grunden til, at Jensen har valgt at anvende "mentale færdigheder" i stedet for det gængse intelligensbegreb er, at intelligensbegrebet efter hans mening til stadighed bliver mere og mere diffust. Hans håb er, at man ved hjælp af hans alternative definition på "intelligens" kan blive bedre til at operationalisere mentale færdigheder. (ibid.)

g-faktor

Hvilken nytte gør en begrebsafklaring, hvis fænomenet er dødt? Jeg er dog ikke af den personlige opfattelse, at intelligensbegrebet er dødt.

Faktum er, at Spearman i 1904 (Jensen, 1998, p. 18 og 21) fandt ud af, at samtlige mentale færdighedstest korrelerede med hinanden. Ved hjælp af en af Spearman udviklet metode – "faktoranalysen" – fandt Spearman frem til det, han kaldte g-faktoren. g-faktoren står for den generelle faktor. Ved anvendelse af faktoranalysen finder man, at mentale færdighedstest i varierende grad loader på denne g-faktor. Det betyder så, at hver enkelt præstation i større eller mindre grad er bestemt af denne bagvedliggende g-faktor, alt efter hvor meget den givne test loader på g.

Hele humlen i g-faktoren ligger i, at den er det højeste abstraktionsniveau, den bagvedliggende faktor. Denne faktor findes i alle opgaver, der kræver mentale færdigheder, uafhængig af om opgaven er verbal eller nonverbal. Spearman udtrykte denne sammenhæng ved at sige, at testens art er insignifikant, så længe den måler g-faktoren med høj nøjagtighed (Jensen 1998, p. 32ff). ▶ ▶ ▶

Et godt billede

Som tilfældet er med alle test, kan testscoren påvirkes af mange andre faktorer end det, som man med testen ønsker at teste. Kendskab til testen, øvelse, testadministratoren, testangst og lignende (Jensen, 1980, 589ff) er alle fænomener, der i varierende grad kan spille ind i forhold til testresultatet. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at der er forskel på en ændring i det opnåede testresultat (IQ) og en ændring i den bagvedliggende faktor g.

På trods af denne usikkerhed finder man, at reliabiliteten for en typisk IQ-test ligger mellem 0.9-0.95 (Jensen, 1998, p. 50). Ligeledes finder man, at IQ-test korrelerer mellem 0.8-0.9 med hinanden (Jensen, 1998, p. 91). Disse høje korrelationer ser man også mellem verbale og nonverbale test. (ibid.)

Givetvis er et testresultat kun et øjebliksbillede af personens mentale færdigheder, men det forholder sig også således, at stabiliteten for IQ og g-faktoren ligger på 0.8-0.9 (Humphrey 1989, Sontag, Baker & Nelson, 1958, efter Berk, 1997, p. 312). Det vil altså sige, at selv om man blot får et øjebliksbillede, så giver det output, man får, et meget godt billede af den givne persons samlede mentale formåen.

IQ korrelerer med ...

IQ og g-faktoren er ikke det eneste saliggørende i verden, og det er helt utænkeligt, at man kan beskrive et menneske fyldestgørende ved hjælp af et tal. Intelligensforskningen gør sig heller ingen forhåbninger om dette, men beskriver blot et aspekt af den menneskelige kunnen. Dog peger alt på, at dette aspekt har en stor betydning for ens færden i livet.

Det viser sig, at IQ korrelerer med følgende:

Antal års skolegang med $r = 0.6-0.7$ (Matarazzo, 1972, efter Jensen, 1998, p. 279).

Indlæringssevne med $r = 0.53$ (Christal, 1991, efter Jensen, 1998, 274ff).

Succes i jobtræning med $r = 0.7$ (Ree & Earles, 1990, efter Herrnstein & Murray, 1996, p. 76).

Jobproduktivitet/jobkompetence med $r = 0.4$ (Ree, Earles & Teachout, 1994, efter Jensen, 1998, p. 287).

SES med $r = 0.7$ (Jensen, 1998, p. 384 & 491).

Indkomst med $r = 0.4$ (Jensen, 1998, p. 568).

Ovenstående korrelationer indikerer, at størrelsen af ens g-faktor i høj grad er vigtig, samt at g-faktorens praktisk validitet er eksisterende.

Peter Laursen mener ikke, at intelligens og intelligens-test har relation til fysiologi. Denne påstand undrer mig, når man ser på, at IQ korrelerer med følgende:

Average Evoked Potential med 0.3-0.6 (Jensen, 1998, p. 152ff).

Glukose metabolisme med $r = -0.7$ (Haier, 1993, efter Jensen, 1998, p. 157).

Nerve Conduction Velocity (NVC) med $r = 0.4$ (Vernon & Mori, 1989, efter Jensen 1998, p. 159).

Habituering (Schaefer, 1985, efter Jensen, 1998, p. 155).

Reaction Time (RT) på Elementary Cognitive Task (ECT) med $r = -0.1$ til -0.3 og helt op til -0.7 for et batteri af ECT. (Jensen, 1998, p. 211 & 229).

Endvidere er der ifølge Jensen en sammenhæng mellem NCV og tykkelsen af myelinskeden omkring neuronerne (Jensen, 1998, 254ff), hvilket måske kan være grunden til forskellen i folks g-faktor.

Det tyder altså på, at g-faktoren i stor stil relaterer sig til fysiologi.

Tag stilling!

Fascinerende er især de ECT, der ved hjælp af aggregering kan bestemme IQ med omtrent samme nøjagtighed som traditionelle IQ-test. Det interessante består i, at ECT udelukkende består af, at forsøgspersonen skal reagere på en simpel stimuli som fx at trykke på en knap, hver gang et lys tændes. Disse forsøg tyder på, at g-faktoren og fysiologisk informationsprocessing hænger tæt sammen.

Min konklusion er, at beviserne for, at IQ er i live, er mindst lige så slagfaste som de beviser, Peter Laursen fremfører for IQ-begrebets død. IQ er i høj grad funderet i biologi og fysiologi, og den praktiske anvendelighed for IQ bør ikke underkendes.

Jeg vil opfordre læseren til selv at sætte sig ind i stoffet og til at tage stilling. Man bør aldrig ukritisk tage en anden mands ord for gode varer – og det gælder også for mine. Min mission er fuldført ved ikke at lade IQ-begrebets nekrolog stå uantastet.

Peter Hartmann er stud.psych.

Referencer:

- Berk, L.E. (1997). *Child Development*. 4.Ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Eysenck, H.J. (1998). *Intelligence: A New Look*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.
- Herrnstein, R.J. & Murray, C. (1996). *The Bell Curve*. New York: Free Press Paperbacks.
- Jensen, A.R. (1980). *Bias in Mental Testing*. NY: Free Press
- Jensen, A.R. (1998). *The g Factor: The Science of Mental Ability*. Westport: Praeger.
- Laursen, Peter (2002) *IQ - død og begravet*. In Psykolog Nyt 56. årg., no. 2.